

APŽVALGA

NAUJĄ ETAPĄ PRADEDANT

1972-ieji „Problemoms“ buvo suka-
tūviniai: suėjo penkeri metai nuo jų
įsteigimo. Ta proga lapkričio 27 d. Lietu-
vos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio
mokslo ministerijoje įvyko „Problemų“
mokslineo periodinio leidinio (aukštųjų
mokyklų mokslo darbų serijos) redakci-
nės kolegijos išplėstinis posėdis. Jame
dalyvavo LKP CK ir Ministerijos atsto-
vai, aukštųjų mokyklų filosofijos kated-
rų vedėjai, „Problemų“ bendradarbiai —
respublikos filosofų aktyvas.

Pranešimą apie redakcinės kolegijos
darbą ir tolesnius jo uždavinius padarė
„Problemų“ vyr. redaktorius *J. Barzdaitis*.

Diskusijose savo mintimis apie lei-
dinį pasidalijo redakcinės kolegijos na-
riai *B. Genzelis, J. Lazauskas, E. Meškaus-
kas, R. Plečkaitis, J. Repšys*; taip pat
M. Burokevičius ir *V. Kazlauskas*.

Posėdyje buvo konstatuota, kad per
penkerius metus „Problemų“ redakcija
nudirbo nemažą ir vaisingą darbą. Perėmu-
sios iš savo pirmtakės — „Filosofijos“ se-
rijos — mokslo darbų publikavimo esta-
fetę, „Problemoms“ žengė rimtą žingsnį
į priekį: jos tapo reikšmingu akademinio
gyvenimo veiksmu, nemaža prisidedan-
čiu prie komunistinės pasaulėžiūros ugdy-
mo, filosofinės kultūros kėlimo mūsų vi-
suomenėje, prie marksistinės-lenininės fi-
losofijos vystymo, kūrybiškai nagrinėjan-
t aktualias problemas. Jose išspausdinta
teorinė medžiaga domisi ne tik filosofai,
bet ir kitų mokslo bei kultūros šakų spe-
cialistai.

Per penkerius metus „Problemose“
išspausdinti 126 straipsniai dialektinio ir
istorinio materializmo, logikos, etikos, es-
tetikos, mokslinio ateizmo, filosofijos is-
torijos ir kitais klausimais, jose apžvel-
giama respublikos aukštųjų mokyklų fi-
losofų veikla (mokslinės konferencijos,
apgintos disertacijos), recenzuojami jų lei-

diniai. Mokslinio informavimo ir studi-
jų palengvinimo tikslu publikuojamos fi-
losofijos klasikų veikalų ištraukos.

Daugiausia dėmesio „Problemose“ ski-
riama dialektinės metodologijos ir Lietu-
vos filosofinės minties istorijos klausimams — sritims, kurias kompleksiskai ti-
ria mūsų aukštųjų mokyklų filosofai.

Leidinyje bendradarbiauja daugiau
kaip 60 respublikos filosofų. Vadovauda-
masi V. Lenino iškelta marksistinės fi-
losofijos ir specialiųjų mokslų sąjungos idė-
ja, redakcija siekia palaikyti ryšį su kitų
mokslų atstovais: be filosofų, „Problemose“
rašo gamtininkai, psichologai, eko-
nomistai, teisininkai, istorikai, filologai,
nagrinėjantys metodologines savo mokslų
problemas.

Plečiant visapusišką bendradarbiavi-
mą tarp tarybinių tautų, redakcija už-
mezgė mokslinius kontaktus su kitų bro-
liškų respublikų filosofais: „Problemose“
jau išspausdinta daugiau kaip dešimt įdo-
mių ir vertingų straipsnių, atsiųstų iš
Maskvos, Minsko, Kijevo ir kitų tarybi-
nio filosofijos mokslo centrų. Redakcija
sieks stiprinti ir plėsti tuos kontaktus —
sistemiškai supažindinti leidinio skaityto-
jus su kitų respublikų filosofų pasieki-
mais.

Savo darbe redakcija vadovaujasi už-
daviniais, kurie keliami visuomenės moks-
lams partijos nutarimuose, stengiasi ap-
rėpti darbo barus, glaudai aptartus pir-
mojo „Problemų“ numerio aptarmėje.

Leidiniu nuolat rūpinasi Lietuvos TSR
Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo
ministerija. 1971 m. kovo 23 d. jos kole-
gija apsvarstė „Problemų“ leidimą ir pri-
ėmė atitinkamą nutarimą.

Išplėstiname redkolegijos posėdyje
teigiamai buvo įvertintas redakcijos dar-
bas, buvo konstatuota, kad bendro kūry-
biško autorių ir redakcijos darbo dėka
leidinys tapo populiarius, plačiai skaitomas.

Tačiau leidinyje pasitaikė ir kai kurių trūkumų: atskiri straipsniai dėl juose esančių spragų bei netikslumų susilaukė pagrįstos kritikos. Red kolegijos posėdyje detalčiai buvo išnagrinėti kritikuotų straipsnių trūkumai, pabrėžta, jog reikia ypatingai rūpintis straipsnių teoriniu ir idėjinu lygiu, siekti, kad juose nebūtų paviršutiniškų, neapgalvotų, neargumentuotų teiginių, įvairių — tame tarpe terminologinių — netikslumų¹.

TSKP XXIV suvažiavimas iškėlė uždavinį „toliau didinti dėmesį teorijos problemoms, jos kūrybiniam vystymui. Senų formulių kartojimas ten, kur jos atgyveno, nesugebėjimas ar nenoras naujai spręsti naujas problemas — visa tai kenkia reikalui, sudaro papildomas galimybes skleisti revizionistines marksizmo-leninizmo klastotes. Buržuazinių ir revizionistinių išpuolių prieš mūsų teoriją ir praktišką kritiką įtikinamumas didžiuliu mastu padidėja tada, kai ji grindžiama *aktyvia ir kūrybine visuomenės mokslų, marksizmo-leninizmo teorijos raida*“². Todėl „Problemų“ redakcijai reikia ir toliau puoselėti kūrybinę ugnelę filosofijos mokslė, plėsti nagrinėjamų klausimų ratą, duoti impulsą naujoms tyrimų kryptims, kiek galint didinti autorių kolektyvą, rengti leidinio puslapiuose draugiškas, vaisingas diskusijas.

Rimtą dėmesį ir toliau reikia skirti dialektinei metodologijai, kuri, aišku, reikalauja ne tik kelti problemas, bet ir prisidėti prie pozityvaus jų sprendimo. Sistemingai reikia nagrinėti aktualius socializmo vystymo, komunizmo kūrimo klausimus, plačiau analizuoti procesus, susijusius su šiuolaikine mokslo ir technikos revoliucija, iš klasinių, partinių pozicijų spręsti mūsų laikų ideologinės kovos klausimus, giliai moksliskai, marksistiškai nagrinėti problemas, kurias mistifikuoja ir vulgarizuoja buržuaziniai filosofai bei revizionistai. Taip pat reikia išsamiau recenzuoti išeinančią filosofinę literatūrą ir disertacijas.

Socialistinėje visuomenėje nuolat didėja literatūros ir meno vaidmuo, vis labiau domimasi meno teorija ir istorija, jo vieta žmogaus gyvenime. „Problemos“ jau išspausdinta vertingų straipsnių šia tematika. Vykdamas TSKP CK nutarimą „Dėl literatūros ir meno kritikos“, būtina daugiau dėmesio leidinyje skirti estetikos klausimams. Reikia plačiau nagrinėti ir etikos bei komunistinio auklėjimo problemas.

Greta originaliųjų tyrinėjimų, skaitytojams būtų naudingi apibendrinantys ir drauge problemiški straipsniai apie gnozeologijos, vertybių teorijos, logikos, kultūros teorijos, semiotikos, mokslotyras, socialinės psichologijos, kibernetikos, informacijos teorijos, genetikos ir kitų mokslų pasiekimus.

Reikia rašyti ir publikuoti daugiau gerų, informatyviųjų konsultacinio pobūdžio straipsnių iš filosofinių disciplinų tematikos, nes studentams dar labai trūksta tinkamos papildomos literatūros savo akiračiui plėsti, žinioms gilinti. Šio svarbaus darbo turėtų imtis visi tų disciplinų dėstytojai.

Posėdyje buvo pažymėta, kad, siekiant toliau gerinti leidinio turinį ir formą, redakcijai reikėtų dirbti darniau, bendrom jėgom: į aktyvų darbą „Problemos“ (straipsnių recenzavimą bei redagavimą, jų parengimą spaudai) reikėtų įsitraukti visiems redakcinės kolegijos nariams. Aktyviau turėtų dirbti ir redakcijos skyriai. Glaudesni ryšiai su katedromis padėtų redakcijai sudaryti konkretesnius perspektyvinius leidinio planus.

Turėdami galvoje intensyvią visuomenės mokslų raidą Tarybų Sąjungoje ir kitose socialistinėse šalyse, mūsų autorių kvalifikacijos augimą, kuri, be kita ko, rodo sėkmingas disertacijų gynimas, išplėstinio posėdžio dalyviai išreiškė įsitikinimą, kad toliau kils straipsnių teorinis lygis, didės jų kryptingumas, kad „Problemos“ metai iš metų darysis vis turiningesnės, įdomesnės, idėjiškai įtaigesnės.

¹ Platesnį mūsų leidinio vertinimą galima rasti A. Gaidžio, J. Lazausko, V. Makarevičiaus ir A. Stepanovičiaus straipsnyje „Leidiniui „Problemos“ — penkeri metai“ („Komunistas“, 1973, Nr. 8).

² TSKP XXIV suvažiavimo medžiaga, V., 1971, p. 93 (pabraukta cituojant).